

Tribina Reforma službeničkog sustava

Dana 22. listopada 2009. u prostorijama Društvenog veleučilišta u Zagrebu Sekcija provostupnika javne uprave Instituta za javnu upravu organizirala je tribinu o reformi službeničkog sustava. Izlaganja su održali doc. dr. sc. Gordana Marčetić, pročelnica studija javne uprave Društvenog veleučilišta u Zagrebu, i Siniša Kuhar, glavni tajnik Sindikata državnih i lokalnih službenika i namještenika Republike Hrvatske (SDLSN). Trebala je izlagati i Kristina Ratković, načelnica Odjela za planiranje i upravljanje ljudskim potencijalima u državnoj službi u Ministarstvu uprave, no nije zbog službene spriječenosti.

Docentica Marčetić u svom je uvodnom izlaganju istaknula ključne prednosti i nedostatke Zakona o državnim službenicima iz 2005. (ZDS) koji je donesen na temelju rezultata projekta CARDS 2001 *Public Administration Reform: Support to the Reform of the Civil Service, Croatia* (2003.–2004.).

Kao glavni nedostatak navela je činjenicu da ZDS ne uređuje klasifikacijski i platni sustav, već je regulacija tih pitanja prepuštena uredbama Vlade. Iako je donošenje Zakona o plaćama državnih službenika i namještenika bilo planirano, taj zakon do danas nije donesen. Ipak, ZDSN uveo je neke normativne i organizacijske promjene, prvenstveno postavio je temelje za moderniji pristup upravljanju ljudskim potencijalima u državnoj upravi. Tako prema ZDS svaka organizacijska jedinica unutar državne uprave mora imati svoju »upravu za kadrove« koja se bavi poslovima upravljanja ljudskim potencijalima, dok Ministarstvo uprave provodi koordinaciju tih poslova.

Lokalni službenički sustav nije bio ureden posebnim zakonom, već su se na lokalne službenike i namještenike analogno primjenjivale odredbe prijašnjeg Zakona o državnim službenicima i namještenicima sve do 2009. Tada je donesen novi Zakon o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (ZLSN), koji pokazuje istovjetne prednosti i nedostatke kao i ZDS. To je ponajprije izostanak regulaci-

je klasifikacijskog i platnog sustava za lokalne službenike i namještenike. Ipak, on daje neki temelj za postupnu modernizaciju i unapređenje lokalnog službeničkog sustava.

Siniša Kuhar govorio je o ulozi i utjecaju SDLSN u procesu reforme službeničkog sustava. Izlaganje je započeo opisom vanjskih i unutarnjih čimbenika koji potiču i usmjeravaju reformu službeničkog sustava. Vanjski su čimbenici Međunarodni monetarni fond, Svjetska banka, kao i Europska unija kroz organizacije i projekte poput SIGME i CARDS-a. Unutarnji su čimbenici političari, ekonomski stručnjaci, Hrvatska udruga poslodavaca, mediji, građani i akademska zajednica. Istaknuo je da Sindikat prvenstveno djeluje kao korektivni faktor koji, štiteći interese svojih članova, upozorava na nedosljednosti i nedorečenosti pravnih akata koji se donose ili mijenjaju u procesu reforme.

Ukratko je predstavio Izvješće Europske komisije o napretku Hrvatske za 2009. U njemu se navodi da je zakonska osnova za izgradnju moderne i profesionalne državne službe još uvijek nedovršena, da ponajprije nedostaje zakon o plaćama državnih službenika i da ne postoji adekvatno uređen sustav napredovanja unutar službe. Izvješće naglašava visok stupanj politizacije državne službe, niske plaće službenika i namještenika te nedostatak jasnog sustava nagrađivanja službenika, što u konačnici dovodi do neprivlačnosti državne službe.

SDLSN interesna je udruga koja teži humanijoj i društveno odgovornijoj tranziciji putem očuvanja radnih mjesta, zaštite stečenih prava, transparentnije i odgovornije politike zapošljavanja te objave podataka o broju državnih službenika i namještenika. Sindikat se protivi politički motiviranim reformama i upozorava da je reforma dugoročni proces, i da je u nadstranačkom nacionalnom interesu te se zalaže za profesionalizaciju i depolitizaciju državne uprave. Sindikat sudjeluje u izradi zakona i propisa, daje prijedloge i mišljenja (npr. predlaže depolitizaciju državne uprave koja bi se provela tako da bi političke funkcije ostale samo ona ministarska i polovine državnih tajnika, dok bi ostala mjesta u upravi zauzeli profesionalci koji bi se zapošljavali putem javnog natječaja), upozorava na slučajeve nezakonitosti, korupcije i neracionalnog trošenja proračunskih sredstava. Kao važno dostignuće Sindikat ističe potpisivanje Sporazuma o socijalnom partnerstvu u reformi državne uprave s Vladom.

Kuhar je govorio i o načinima na koje Sindikat ostvaruje svoj utjecaj. To čini prvenstveno sklapanjem kolektivnih ugovora kojima se utječe na poboljšanje materijalnog položaja službenika i namještenika i reguliraju pitanja koja nisu regulirana zakonima (npr. zaštita dostojanstva službenika u

slučaju *mobbinga*). Prilikom mijenjanja ZDS-a Sindikat se izborio za jamčenje anonimnosti zviždačima, zabranu prijma u službu osobama koje su pravomoćno osuđene za nasilje u obitelji, ograničenje angažman vanjskih pružatelja usluga informatičara, pismohrane i analitičara te mirovanje instituta stavljanja službenika na raspolaganje za vrijeme bolovanja.

Nakon izlaganja uslijedila su pitanja sudionika koja su se ponajviše odnosila na postojeći i budući platni sustav te sustav napredovanja u državnoj službi, odnosno što studenti studija javne uprave mogu očekivati u karijeri javnih službenika. Raspravljalo se o načinu rada i etici službeničkog rada te o raznim unutarnjim pritiscima kojima su javni službenici svakodnevno izloženi prilikom obavljanja svojih dužnosti. Postavilo se i pitanje odnosa između novoosnovanih nezavisnih regulacijskih agencija s postojećim ustrojstvom državne uprave.

Tribinu je zaključila docentica Marčetić koja je sudionike ohrabrila naglasivši da unatoč svim poteškoćama ne posustaju u svom radu i napredovanju te da je na njima da mijenjaju uvriježena (negativna) stajališta o javnoj upravi i utječu na njezinu modernizaciju.

Romea Manojlović* i Daria Dubajić**

* Romea Manojlović, asistentica na Katedri za upravnu znanost Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (assistant at the Chair of Administrative Science, Faculty of Law, University of Zagreb)

** Daria Dubajić, znanstvena novakinja na projektu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske *Europeizacija hrvatske javne uprave: utjecaj na razvoj i nacionalni identitet* (scientific researcher within the project financed by the Ministry of Science, Education and Sports of the Republic of Croatia *Europeanisation of the Croatian Public Administration: Influence on Development and Identity*)